

Newsletter analityczny nr 49 (25.05 – 22.06.2016)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 25 maja – 22 czerwca 2016 r.

Komentarz

Od lat energetyka wodna stanowi przykład braku wykorzystania szans, a nawet więcej – regresu cywilizacyjnego. Flagowym tego przykładem jest budowa zbiornika i elektrowni w Świnnej Porębie rozpoczęta w 1986 roku i trwająca do dzisiaj. W II Rzeczypospolitej było 25 000 spiętrzeń wody, w 1953 roku 7320 obiektów. Obecnie w Polsce działa niespełna 800 elektrowni wodnych, których moc łącznie wynosi 988 MW (URE 31.03.2016). Dla porównania, łączna moc elektrowni wiatrowych to 5432 MW (URE 31.03.2016).

Potrzeba rozbudowy potencjału elektrowni wodnych z punktu widzenia bezpieczeństwa ekonomicznego kraju wynika z czterech powodów. Po pierwsze, w Polsce obserwujemy zmienność sezonową opadów, co oznacza, iż w niektórych miesiącach występują susze, a w innych powodzie. Narastające zmiany klimatu będą prowadzić do krótkich opadów nawałnych, których wysokość w środkowej i południowej części kraju będzie wynosić nawet 50 – 75 mm. Będzie to powodować lokalne podtopienia lub susze *ergo* straty finansowe dla gospodarki. Po drugie, w Polsce wskaźnik WEI (18,9 – 2011) jest dość wysoki, a w połączeniu z narastającymi zmianami klimatu spowoduje problem z dostępem do czystej wody. Po trzecie, elektrownie wodne umożliwiają produkcję energii elektrycznej praktycznie w dowolnym momencie w szczytach zapotrzebowania *ergo* zwiększają elastyczność systemu energetycznego i OZE. Po czwarte, budowa zbiorników retencyjnych i elektrowni wodnych oznacza najczęściej również rozwój transportu wodnego, który stanowi alternatywę dla transportu samochodowego w więc w konsekwencji oznacza zmniejszenie importu ropy naftowej. W przypadku uzyskania IV klasy żeglowności na drodze wodnej

możliwe jest poruszanie się statków o nośności 1000-1500 ton, co stanowi ekwiwalent 41 do 62 zestawów TIR o ładowności 24 ton.

Z tej perspektywy ciekawym dokumentem są „Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030” przyjęte 14 czerwca przez Radę Ministrów. Korzyści z realizacji tego wstępnego – na razie – planu można streścić w czterech punktach: ograniczenie strat wynikających z powodzi (w latach 1997-2010 było to łącznie 43 mld PLN), rozwój transportu i produkcja energii elektrycznej w wielkości 4 153 GWh, wzmocnienie roli polskich portów morskich oraz rozwój transportu wodnego w regionie. Potencjał techniczny energetyki wodnej w Polsce wynosi 11 950 GWh, tak więc oznacza to skonsumowanie 1/3 potencjału.

Założenia Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej są obiecujące – szczególnie w kwestii rozwijania energetyki wodnej i nadrobienia straconych lat. Jednocześnie warto dodać, że system stopni wodnych będzie uzupełniony – według zamierzeń Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – o tysiąc małych lokalnych elektrowni wodnych, które wpisują się w zapewnienie retencji i przeciwdziałania powodziom na poziomie lokalnym oraz poprawiają elastyczność tzw. klastrów energetycznych i spółdzielczości energetycznej.

Europa i świat:

26.05 – Strajk związkowców ograniczył moc elektrowni jądrowych we Francji.

27.05 – Ukraina zerwała umowy w sprawie rozbudowy elektrowni Chmielnicki.

27.05 – Dmitrij Miedwiediew podpisał rozporządzenie o rozszerzeniu granic portu morskiego w Kaliningradzie mające na celu lokalizację w nim pływającego gazoportu.

27.05 – Komisja Europejska zezwoliła Hiszpanii na przyznanie 2,3 mld EUR na dofinansowanie zamknięcia 26 niekonkurencyjnych kopalń węgla.

29.05 – Donald Trump, kandydat na prezydenta USA, ogłosił, że jednym z celów jego prezydentury będzie wycofanie się z nakazanych przez Obamę działań na rzecz zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i regulacji na rzecz czyszczenia wody.

30.05 – Komisja Europejska zaakceptowała plan Niemiec dotyczący przyznania 1,6 mld EUR finansowania publicznego dla procesu wygaszania działalności ośmiu elektrowni opalanych węglem brunatnym.

30.05 – W niemieckim Emden nad Morzem Północnym nową infrastrukturę do odbioru norweskiego gazu.

30.05 – Igor Artemjew, szefa rosyjskiej Federalnej Służby Antymonopolowej zapowiedział, że rosyjski rynek gazu ziemnego może zostać zliberalizowany w ciągu najbliższych dwóch-trzech lat.

31.05 – Niemcy zapowiadają wprowadzenie nowych przepisów dotyczących składowania odpadów radioaktywnych.

31.05 – Podczas rozmów w sprawie cen gazu pomiędzy Arkady Dworkowiczem, wicepremierem Rosji a wicepremierem Białorusi, Władimirem Siemaszką nie doszło do przełomu.

1.06 – Marosz Szefczowicz, wiceprzewodniczący KE ds. Unii Energetycznej, stwierdził że Komisja Europejska uważa za konieczne stworzenie specjalnych regulacji odnośnie budowy gazociągu NordStream 2.

2.06 – Amerykańska firma konsultingowa GTM Research opublikowała raport, w którym prognozuje spadek kosztów inwestycji w naziemne farmy fotowoltaiczne na rynku amerykańskim poniżej 1 dol./W już do roku 2020.

2.06 – Kaspars Gerhards, łotewski minister ochrony środowiska, stwierdził, że Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (MAEA) powinna zwrócić szczególną uwagę na budowaną w Ostrowcu na Białorusi elektrownie jądrową.

3.06 – Mimo niekorzystnych regulacji prawnych, według przez hiszpańskiego operatora sieci Red Electrica de España, w pierwszych pięciu miesiącach tego roku udział OZE w energii konsumowanej w Hiszpanii wyniósł aż 52,2 proc., przy czym w maju było to nawet 55,1 proc.

6.06 – Ministrowie państw Unii Europejskiej zgodzili się w poniedziałek na wgląd Komisji Europejskiej w międzyrządowe umowy energetyczne jeszcze przed ich zawarciem.

8.06 – Rząd Premiera Larrsa Lokke Rasmusena podjął decyzję o przerwaniu prac nad wszystkimi farmami wiatrowymi, które miały być rozlokowane tuż przy wybrzeżach Danii.

9.06 – Według Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) wiele państw Europy widzi korzyści gospodarcze związane z bardziej wydajnym wykorzystywaniem zasobów.

10.06 – Komisja Europejska przedstawiła propozycję ratyfikacji porozumienia klimatycznego z Paryża przez Unię Europejską.

13.06 – Zwolennicy energetyki odnawialnej łączą siły z krytykami gazociągu NordStream 2, twierdząc że alternatywą jest rozwój efektywności energetycznej i sektora energetyki odnawialnej.

14.06 – Inicjatywa zbierania głosów sprzeciwu wobec kontrowersyjnego projektu NordStream 2 w Parlamencie Europejskim nie przyniosła oczekiwanych efektów.

16.06 – Według Aleksieja Millera, prezesa Gazpromu, rozpoczęcie prac przy układaniu morskiego odcinka gazociągu NordStream 2 nastąpi w 2018 roku.

17.06 – Francuski regulator energetyczny uznał, że budowa nowych połączeń gazowych ani elektroenergetycznych nie ma uzasadnienia z punktu widzenia rozwoju rynku, ani bezpieczeństwa dostaw.

20.06 – Podczas debaty w Luksemburgu, przedstawiciele UE nie osiągnęli porozumienia w sprawie reformy systemu pozwoleń na emisję CO₂.

Polska:

27.05 – Narodowe Centrum Badań Jądrowych (NCBJ) podpisało list intencyjny w sprawie budowy w Polsce badawczego reaktora wysokotemperaturowego (HTGR).

30.05 – Piotr Naimski, pełnomocnik rządu RP ds. strategicznej infrastruktury energetycznej, stwierdził, że Polska nie będzie przedłużała długoterminowej umowy na dostawy gazu z Rosją.

30.05 – Michał Kurtyka, wiceminister energii, zapewnił, że polskie firmy energetyczne takie jak PGNiG, Orlen czy Lotos są partnerami, na których irańskie firmy mogą liczyć w sprzedaży czy eksploatacji złóż ropy i gazu.

30.05 – Na budynku spółdzielni mieszkaniowej we Wrocławiu zainstalowano 153 paneli fotowoltaicznych w ramach ogólnopolskiego ekologicznego programu Prosument.

1.06 – Zdaniem Aleksieja Griwacza z Narodowego Funduszu Bezpieczeństwa Energetycznego Rosji zmiany polityczne i nieopłacalność ekonomiczna mogą podkopać projekt rozbudowy terminala LNG w Świnoujściu i budowy Korytarza Norweskiego.

1.06 – Według raportu organizacji RenewableEnergy Policy Network for the 21st Century (REN21) wydatki na inwestycje w OZE przekroczyły w 2015 r. co najmniej dwukrotnie te przeznaczone na elektrownie gazowe i węglowe.

2.06 – Piotr Naimski, pełnomocnik rządu ds. strategicznej infrastruktury energetycznej podczas wizyty w Danii rozmawiał o budowie Korytarza Norweskiego.

3.06 – Wojciech Jasiński, prezes PKN Orlen, stwierdził, że spółce zależy na tym aby mieć „szeroki front dostawców, a przynajmniej szeroki przegląd sytuacji”.

3.06 – Aleksandr Miedwiediew, wiceprezes Gazpromu, stwierdził, że przed zakończeniem postępowania arbitrażowego możliwe jest osiągnięcie porozumienia z PGNiG.

3.06 – Piotr Naimski, pełnomocnik rządu ds. strategicznej infrastruktury energetycznej, stwierdził, że porozumienie z Gazpromem jest możliwe jeśli przedstawi on rozsądną ofertę.

4.06 – Organy nadzoru rynków energetycznych w Polsce i na Litwie prowadzą dochodzenie sprawdzające, czy polski operator sieci energetycznych PSE łamie przepisy Unii Europejskiej wprowadzając limity na import energii z Litwy.

6.06 – Zdaniem niemieckiego magazynu „Der Aktionär”, polski plan uniezależnienia się od importu gazu z Rosji jest niemożliwy do wykonania.

7.06 – Polskie Sieci Elektroenergetyczne i Centrum Bezpieczeństwa Energetycznego NATO podpisały list intencyjny o dwustronnej współpracy w obszarze ochrony infrastruktury krytycznej.

7.06 – Mateusz Morawiecki, minister rozwoju, stwierdził, że „plan rozwoju elektromobilności ma być kołem zamachowym polskiej gospodarki i polskiej reindustrializacji” .

7.06 – Krzysztof Tchórzewski, minister energii, ocenił że Polska ma szansę, aby w kraju za 10 lat było milion samochodów elektrycznych.

7.06 – Grzegorz Tobiszowski, wiceminister energii, spodziewa się, że w okolicach września-października Komisja Europejska powinna notyfikować program restrukturyzacji górnictwa.

7.06 – Prezydent Rosji Władimir Putin poinformował we wtorek, że rosyjski Gazprom zamierza wkrótce złożyć propozycję dotyczącą sprzedaży gazu w ilości, jaka obecnie kierowana jest do Polski.

8.06 – Wszystkie kluby poparły w środę w Sejmie w pierwszym czytaniu rządowy projekt nowelizacji ustawy o VAT i innych ustaw, stanowiący tzw. pakiet paliwowy.

9.06 – Prezydent Andrzej Duda zapowiedział, że studium wykonalności dotyczące projektu BalticPipe zostanie przedstawione do końca bieżącego roku.

13.06 – W raporcie „Derogacje od transformacji” Fundacja ClientEarth negatywnie oceniła wykorzystywanie przez Polskę darmowych uprawnień do emisji CO₂ dla elektroenergetyki.

- 13.06 – Prezydent Andrzej Duda podpisał ustawę o efektywności energetycznej.
- 15.06 – Irlandzki koncern San Leon Energy zrezygnował z kontynuowania prac na warmińsko-mazurskiej koncesji Braniewo S.
- 15.06 – Minister energii wyraził sprzeciw przeciwko kontraktom różnicowym przy finansowaniu elektrowni jądrowej.
- 15.06 – Krzysztof Tchorzewski, minister energii, zadeklarował że po wakacjach zostanie przedstawiony projekt ustawy o rynku mocy.
- 15.06 – Mariusz Gajda, wiceminister środowiska, stwierdził, że większość opłat za pobór wód powierzchniowych i podziemnych będzie pomniejszona trzykrotnie w stosunku do pierwotnie zaproponowanych.
- 15.06 – Maksym Bilawski, rzecznik ukraińskiego operatora gazowego Ukrtransgaz, zapowiedział, że budowa interkonektora gazowego między Polską a Ukrainą ruszy w 2017 r.
- 15.06 – Brazylijski koncern górniczy Vale zamierza sprowadzić z Nacala w Mozambiku do Świnoujścia 50 tys. ton węgla opałowego.
- 16.06 – Przedstawiciele sześciu organizacji podpisali w Ministerstwie Środowiska Wspólną deklarację dotyczącą sytuacji przemysłu w związku z pracami nad projektem dyrektywy EU ETS.
- 17.06 – Aleksander Grad złożył rezygnację z funkcji prezesa zarządu ZE PAK.
- 17.06 – Piotr Woźniak, prezes PGNiG, poinformował, że w tym roku w ramach umowy z Qatargas do Polski przyplynie łącznie 6 ładunków LNG.
- 18.06 – Premier Beata Szydło stwierdziła, że „budowa terminala LNG w Świnoujściu to inwestycja gospodarcza, energetyczna, która pokazuje dbałość o suwerenność i bezpieczeństwo kraju”.
- 18.06 – Lech Kaczyński został patronem terminala LNG w Świnoujściu.
- 20.06 – Piotr Naimski, pełnomocnik rządu ds. strategicznej infrastruktury energetycznej, zapowiedział, że porozumienie pozwalające na podjęcie decyzji inwestycyjnej dot. budowy połączenia Polski ze złożami gazu na szelfie norweskim ma zapaść do końca roku.
- 20.06 – Paweł Jakubowski, dyrektor pionu rozwoju w Gaz-Systemie przedstawił dwa warianty strategii spółki.

Warszawa, 22 czerwca 2016 r.

dr Krzysztof M. Książkowski – Szef Programu „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” OAP UW, adiunkt w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym SGH, ekspert ISECS oraz NCSS, laureat RENERGY AWARD 2015 w kategorii osobowość roku, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej”(2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręczników „Ekonomika .bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), „Współczesna wojna handlowo-gospodarcza” (2015) autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.